

**ועדה לפי סעיף 44 לפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-
1976**

8.5.2018

לכבוד
חה"כ הרב יעקוב ליצמן
סגן שר הבריאות

בענין:

פרופ' איתמר גרוטו, המשנה למנכ"ל משרד הבריאות ע"י ב"כ, עוה"ד לילך מהודר,
מיחידת הדין המשמעתי של הלשכה המשפטית, במשרד הבריאות, בירושלים

הקובל

נגד

ד"ר מונאל רורליך ת.ז. 068784925, רופא מורשה בעל רישון מס' 19764 ובעל תואר מומחה
ברפואה תעסוקתית, ע"י ב"כ עוה"ד אורית חיון

הנקבל

**דין וחשבון לפי סעיף 44 לפקודת הרופאים [נוסח חדש],
התשל"ז – 1976**

2. הקובלנה –

ביום 5.9.2017 הגיש איתמר גרוטו, המשנה למנהל הכללי של משרד הבריאות, קובלנה נגד
ד"ר מונאל רורליך ת.ז. 068784925, רופא מורשה בעל רישון מס' 19764 ובעל תואר מומחה
ברפואה תעסוקתית (להלן – **הנקבל**), על כי הורשע בעבירה פלילית וגילה התנהגות שאינה
הולמת רופא מורשה כאמור בסעיפים 41(1) ו- (5) לפקודת הרופאים [נוסח חדש] תשל"ז -
1976 (להלן: **הפקודה**).

מהקובלנה האמורה (להלן – **הקובלנה**) עולה שבשנת 2015 הוגש כנגד הנקבל כתב אישום
בת"פ 22928-08-15 לבית משפט השלום ברמלה, המייחס לו סיוע לקבלת דבר במרמה לפי
סעיף 415 סיפא (ריבוי עבירות) יחד עם סעיף 31, לחוק העונשין התשל"ז-1997. הנקבל
הודה, ביום 29.10.2017, בעובדות שבכתב האישום במסגרת הסדר טיעון. בית המשפט
הרשיע את הנקבל במיוחס לו בכתב האישום והורה לשירות המבחן להגיש תסקיר בעניינו
של הנקבל. ביום 2.6.2017 נגזר על הנקבל עונש של שירות לציבור בהיקף של 350 שעות,
ארבעה חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים וקנס כספי בסכום של 10,000 ₪. ערעור

שהגיש הנקבל לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד נדחה, ביום 13.6.2017, לאחר שהנקבל חזר בו מהערעור.

3. האירועים שברקע הרשעת הנקבל וההליך הפלילי –

נעמוד להלן על העולה מכתב האישום שהוגש כנגד הנקבל –

הנקבל עבד במקביל כמנהל מרפאה תעסוקתית במסגרת קופת חולים ובמרפאה פרטית.

אדם שכוונה בכתב האישום "מאכער" (להלן – **המאכער**), שנהג להציג עצמו כבעל קשרים במוסד לביטוח לאומי (להלן – **המוסד**) ובתמורה לתשלום, הציע לקדם את עניינם של אנשים שהגישו או התכוונו להגיש למוסד תביעות לגמלאות (להלן – **תובעי גמלאות**). למאכער היתה היכרות מוקדמת עם אדם ששימש כעובד במוסד, לרבות כמזכיר ישיבה של ועדות רפואיות שלהן מוגשות, במקרים רבים, חוות דעת של רופא תעסוקה. אותו אדם ניצל את תפקידו במוסד על מנת לסייע למאכער בעיסוקו בקידום עניינם של תובעי גמלאות.

במסגרת עיסוקו של המאכער נוצר, לאחר שנת 2010, קשר בינו לבין הנקבל, והוא הפנה לנקבל תובעי גמלאות. הנקבל נהג, במסגרת עבודתו כרופא תעסוקתי, לתת לתובעי גמלאות שהופנו על ידי המאכער, חוות דעת בתחום מומחיותו כרופא תעסוקתי, בידעו כי חוות דעת אלה יוגשו, בין היתר, במסגרת תביעות שיוגשו למוסד.

המאכער הפנה לנקבל תובעי גמלאות, או לחלופין מסר בידיו מסמכים רפואיים הנוגעים לתובעי גמלאות, לצורך קבלת חוות דעת רפואית בתחום הרפואה התעסוקתית. לפי הסיכום עם המאכער, ציין הנקבל בחוות הדעת נתונים, מהם עולה כי מצבם של התובעים חמור מן המצב שהיה הלכה למעשה. כך היה ב – 10 מקרים, במהלך השנים 2011-2013.

בשניים מבין עשרת המקרים האמורים, ציין הנקבל בחוות הדעת כי הוא בדק את התובעים או ערך לגביהם הערכת כושר עבודה, אף שבפועל הוא לא פגש בהם וחוות דעתו נתנה רק בהסתמך על מסמכים או מידע שקיבל מהמאכער.

בתמורה לחוות הדעת האמורות הנקבל קיבל מהמאכער סכום כולל הנאמד בכ – 2,500 ₪ לפחות.

מגזר הדין שניתן כאמור ביום 2.6.2016 על ידי בית משפט השלום ברמלה, עולה כי:

הנקבל והתביעה הגיעו להסדר דיוני שלפיו הנאשם הודה במיוחס לו, הוא הורשע במיוחס לו בכתב האישום ונשלח לקבלת תסקיר של שירות המבחן שהתבקש לבחון, בין היתר, את סוגיית ביטול ההרשעה של הנקבל.

אף ששירות המבחן המליץ בתסקיר על ביטול הרשעתו של הנקבל, פסק בית משפט השלום כי לא קיימת הצדקה להימנע מהרשעת הנקבל. כאמור לעיל הרשעת הנקבל נותרה על כנה גם לאחר שהנקבל חזר בו מערעור שהגיש על פסק דינו של בית משפט השלום.

הנקבל סיים לרצות את שעות שירות לתועלת הציבור שנגזרו עליו, במסגרת הכפר הירוק, בחודש דצמבר 2017.

4. הוועדה וההליך שהתקיים בפניה –

אנו הח"מ, מוננו על ידך, לפי הוראות סעיף 44 לפקודה ביום 17.10.2017, לדון בקובלנה (להלן – **הוועדה**).

הוועדה דנה בקובלנה ביום 15.1.2018, הנקבל הודה במיוחס לו בקובלנה והוועדה החליטה להרשיעו בעבירות המשמעת המיוחסות לו בקובלנה. בדיון האמור העידו הנקבל ושני עדי אופי מטעמו, פרופ' יהודה לרמן והגב. דינה דגני, והצדדים טענו לעניין העונש המשמעותי הראוי בנסיבות העניין.

נעמוד להלן על קצה המזלג על העולה מדברי העדים –

מדברי הנקבל בעדותו עלה כי –

(א) במסגרת עבודתו במרפאה הפרטית פנה אליו המאכער כשלדבריו יש לו משרד המטפל במימוש זכויות וכי לצורך זה בכוונתו לפנות, מידי פעם, לעזרת הנקבל. לאחר תקופה מסוימת של עבודה משותפת, הנקבל ביקש לנתק את הקשר עם המאכער, אלא שזה שלח לנקבל, מסרים ה"ממליצים" לו שלא לעשות כן.

לדברי הנקבל, המסמכים שהכין לבקשת המאכער היו מופנים לרופא המטפל והוא למד על כך שנעשה בהם שימוש בתביעות שהוגשו למוסד רק בדיעבד במהלך חקירת המשטרה. התובעים שהופנו על ידי המאכער הציגו לו מסמכים של מומחים שונים ועליו היה לקבוע אם הם מסוגלים לעבוד, כאשר נאמר לו שחוות דעתו אמורה לשמש את המעסיק.

לטענת הנקבל הוא הודה באמור בכתב האישום בו צויין, בין היתר, כי הוא היה מודע לכך שמכתביו יוגשו בין היתר גם למוסד, הואיל וכך נמסר לו במהלך החקירה במשטרה, על רקע הטראומה שעברה עליו במהלך המעצר ובשל לחצים שהופעלו עליו. לדבריו הוא הסכים לעסקת הטיעון לאור ההערכה של עורך דינו לפיה ההמלצה לאי הרשעה בתזכיר המבחן תאושר על ידי בית המשפט.

הנקבל טען שהוא ניסה להתנתק מהמאכער וביקש ממנו לא לפנות אליו יותר, אך בסופו של דבר נמנע מלפעול בכוון זה, בהתחשב בכך שהפניות אליו לא נעשו בתכיפות רבה, כאשר בסה"כ היו בין עשרה לשנים עשר מקרים בשנה. לדבריו המאכער היה מביא מסמכים משלם לו 200.00 או 100.00 שקלים ודורש שהנקבל יכין לו את חוות הדעת.

הנקבל חי לדבריו בסיוט מתמשך של למעלה מ-4 שנים. כך היה במהלך החקירה, ההליך הפלילי בערכאה הראשונה, כאשר נדרש לעבור את הכרוך בתזכיר המבחן ובמהלך הדיון בערעור, כאשר לדבריו אף כיום הוא עדיין מתקשה לישון בלילות. לדבריו עבודתו הפרטית נפגעה עקב פרסום נרחב של הפרשה ואף שעד כה התאפשר לו, לאחר השעיה של כחודש וחצי, להמשיך לעבוד כמנהל המחלקה בקופת החולים הודות לגיבוי שזכה לו מצד הממונה עליו, הוא נתון בחשש שתוצאות ההליך המשמעותי עשויות לפגוע גם בעבודה זו. זאת אף שלהבנתו הוא כבר שילם מחיר כבד על חטאיו, מה גם שבנסיבות העניין מעשיו לא הסבו נזק כלשהו.

הנקבל ציין כי הוא ממשיך לסייע לכפר הירוק לבקשתם, אף שתקופת עבודת השירות לטובת הציבור הסתיימה עוד בסוף שנת 2017.

הנקבל הודה בכך ששגה והביע צער על התנהלותו.

פרופ' יהודה לרמן עיד כי –

הוא משמש כיום כראש בית הספר לבריאות הציבור בפקולטה לרפואה בתל אביב, וכי עד לאחרונה הוא שימש כראש המרכז לרפואה תעסוקתית בשירותי בריאות כללית ומשכך גם כממונה על הנקבל. לדברי העד הוא מכיר את הנקבל ונמצא בקשר מקצועי עמו, מזה כעשרים שנים, במסגרת תפקידו בקופת החולים, שם הועסק הנקבל בתחילה כמתמחה ובהמשך כרופא, כאשר לדבריו הוא הביא למינויו של הנקבל כמנהל המרפאה.

פרופ' לרמן העיד כי יש לו אימון מלא בנקבל, הוא נוהג למנותו כממלא מקומו בעת העדרויותיו התכופות לצורך נסיעות לכנסים והשתלמויות בחו"ל, ואין לו ספק לגבי רמתו המקצועית הגבוהה של הנקבל כמו גם לגבי רמתו האישית הגבוהה. לדבריו תכונות אלה מהותיות בעיקר שעה שמדובר ברפואה תעסוקתית הכרוכה בהחלטות מורכבות שלהן השלכות הן לגבי העובד והן לגבי מעסיקו.

פרופ' לרמן עמד על כך שבתחום הרפואה התעסוקתית, בשונה מתחומי רפואה אחרים, לא קיימים קווים מנחים והמאפיין הבעייתי של תחום זה נעוץ בקיומה של שונות רבה בהחלטות הנתונות, לגבי מקרים זהים, על ידי רופאי תעסוקה שונים.

העד עמד על כך שהנקבל הביא את המרפאה שבהנהלתו לשיאים, הן מבחינה מקצועית אך גם בהיבט של יחסים בין אישיים והמרפאה בהנהלתו אף זכתה בפרס כמרפאה מצטיינת. במקביל לכך לנקבל עצמו היו השגים בפעילותו הציבורית במסגרת וועד האיגוד לרפואה תעסוקתית שבה שימש כמזכיר הוועד.

הגב' דינה דגני העידה כי –

היא משמשת כאחות של הכפר הירוק, שם ריצה הנקבל את השעות לשירות הציבור שנגזרו עליו. לדבריה תרומתו של הנקבל, בתקופת השירות לטובת הציבור, היתה יוצאת דופן, הן באיכותה והן בהיקף השעות שהקדיש לצורך מתן השירות. במסגרת השירות בכפר הירוק, הנקבל גם נענה לבקשתה ונתן הרצאות, וסייע בתקופות שבהן היא נאלצה לשהות בחו"ל עקב מחלת בתה.

5. טיעוני הצדדים לעניין העונש המשמעותי –

5.1. טיעוני ב"כ הקובל –

ב"כ הקובל טענה כי בנסיבות העניין ראוי להתלות את רישיונו של הנקבל לעסוק ברפואה למשך 3 שנים. לעניין זה טענה ב"כ הקובל כדלקמן:

(א) הנקבל הודה, במסגרת הסדר הטיעון בהליך הפלילי, שהוא היה מודע לכך שחוות הדעת שניתנו על ידו לתובעי הגמלאות שהופנו אליו על ידי המאכער, בהם ציין הנקבל מצב רפואי חמור מזה שהיה קיים בפועל, יועדו להגשה לוועדה רפואית, כתמיכה בתביעות לגימלה מאת המוסד. זאת כאשר מדובר בחוות דעת העשויות לשמש כאישור להעדרות מעבודה ועשויה להיות להן השלכה לגבי עצם אישור התביעה לגמלה ואף לגבי גובה הגמלה. בשני המקרים לחוות הדעת יש משמעות כספית.

(ב) המדובר בעשרה מקרים לפחות במהלך השנים 2011-2013, כאשר לפחות בארבעה מביניהם צויין שהנקבל בדק את תובעי הגמלאות שחוות הדעת מתייחסות אליהם והעריך את כושרם לעבוד, אף שבפועל הנקבל לא פגש בהם, וחוות דעתו נתנה בהסתמך על מסמכים ומידע שקיבל מגורם אחר. רופא תעסוקתי אמנם יכול ליתן חוות דעת, גם בהסתמך על מסמכים רפואיים בלא לפגוש באדם שחוות הדעת נתנת לגביו או לבדוק אותו, אלא שגם אם כך, מדובר במקרים אלה ברישום שאינו תואם את מה שאירע בפועל. זאת ועוד, מתן חוות דעת כאמור המיועדות לתמוך בתביעות שהוגשו למוסד, מהוות סיוע לקבלת דבר במרמה.

(ג) אף אם הנקבל לא היה העבריין העיקרי בפרשה, אין בכך כדי להפחית מחומרת מעשיו משאלה היו למעשה נדבך מרכזי ותנאי הכרחי לכך שהתוכנית של יתר המעורבים תצא לפועל. זאת ועוד הנקבל פעל כך במהלך כשנתיים ובפלחות עשרה מקרים.

(ד) הנקבל, שאף היה מועמד לכהונת יו"ר האיגוד לרפואה תעסוקתית, ניצל את מעמדו הבכיר כמומחה לרפואה תעסוקתית ואף אם לא מדובר בסכומים גדולים, הוא קיבל תמורה כספית עבור חוות הדעת המטעות.

(ה) הנקבל טוען כי הוא פעל בשל לחץ שהופעל עליו על ידי המאכער, אלא שבגזר הדין מציין בית המשפט שאין לכך כל ראיה וכי טענה זו של הנקבל לא הוכחה כנדרש. זאת ועוד אף מתסקיר שירות המבחן אשר המליץ על אי הרשעתו עולה שהנקבל התקשה להסביר באופן מעמיק את מעשיו. לפיכך יש לדחות את טענת הנקבל בעניין זה, אף אם כטענתו, רמת ההוכחה הנדרשת בהליך המשמעותי נמוכה מזו הנדרשת בהליך פלילי.

(ו) רופא ככזה זוכה לאמון של מערכות המדינה, המשפט והציבור ומצופה ממנו, ובעיקר מרופא במעמדו של הנקבל, כי ינהג בהגינות וביושר ולא ימעל באמון שניתן בו. הנקבל עשה שימוש לרעה באמון שניתן בו, והוא פגע באמון מערכת הבריאות והציבור בכלל המורשים לעסוק ברפואה.

(ז) ב"כ הקובל הפנתה, לעניין מטרתו של ההליך המשמעותי והשיקולים שיש לתת עליהם את הדעת לעניין הענישה המשמעותית, לאמור בפסקי הדין בעניין ד"ר ליביו לאור¹ וד"ר אדגר סבין².

5.2. ב"כ הקובל הפנתה לעניין העונש המשמעותי להחלטות, שלטענתה התייחסו למקרים דומים, ולגביהם הוחלט על התלית רישיון לתקופות ממושכות.

ב"כ הקובל הוסיפה וטענה כי הדרך היחידה לצמצם מעשים כגון אלה היא ביצירת הרתעה יעילה שתהווה משקל נגד לחולשת דעת אפשרית.

5.3. טיעוני ב"כ הנקבל -

¹ ע"א 10797/04 דר' ליביו לאור נ' שר הבריאות, ניתן ביום 28.5.2005

² ע"א 50/91 ד"ר אדגר סבין נ' שר הבריאות, פ"ד מז(1) 27

ב"כ הנקבל טענה כי בנסיבות העניין אין מקום להתלות את רישיונו של הנקבל והעונש המשמעותי הראוי יהא במתן נזיפה או התראה לנקבל. לעניין זה טענה ב"כ הנקבל כדלקמן:

(א) התלית רישיונו של הנקבל למשך שלוש שנים כטענת ב"כ הקובל, אינה מדתית בנסיבות העניין ואין ללמוד מהתקדימים לעניין הענישה המשמעותית שהובאו על ידי ב"כ הקובל.

(ב) העובדה שהנקבל ציין במספר חוות דעת כי הוא בדק את החולה, אף שלא כך היה, חסרת משמעות שכן רופא תעסוקתי לא חייב בהכרח לבדוק או לפגוש את החולה לצורך מתן חוות דעת והוא רשאי לצורך זה להסתמך על מסמכים בלבד.

(ג) בפרשה היו מעורבים שני נאשמים נוספים, כאשר הנקבל לא עמד במרכז העניין ותפקידו היה משני בלבד, מה גם שהנקבל הוא זה שחשף את הפרשה ונאלץ לשמש כעד תביעה, אף שהיה נתון לאיומים מצד יתר המעורבים בפרשה.

(ד) הנקבל מודה בכך שהיה עליו לסרב לשתף פעולה עם המאכער ולפנות למשטרה, אלא שהוא חשש, כי הוא מצר על התנהלותו ומתבייש בה.

(ה) לא מדובר בזיוף מסמך, או בציון עובדות רפואיות שקריות אלא ברישום כוזב המהווה להקצנה של המצב הבריאותי. זאת כאשר מדובר בחוות דעת בתחום הרפואה התעסוקתית, התלויה במידה רבה בהערכת מצבו התפקודי של החולה בעיני הרופא וכאשר במקרים רבים קיימת שונות רבה בין חוות דעת הנתונות על ידי רופאים שונים.

(ו) חוות הדעת שניתנו על ידי הנקבל לא גרמו לנזק כלשהו למדינה, למוסד, או לגורם אחר ולאור האמור לעיל, משלא מדובר בזיוף או בציון עובדות שקריות אלא מדובר בהקצנה של מצב בריאותי נתון, גם הפגיעה באמון הציבור פחותה.

(ז) אף שבית המשפט ציין בגזר הדין כי טענת הנקבל לפיה ברקע התנהלותו עמדו האיומים המרומזים מצדו של המאכער, מן הדין כי בהליך המשמעותי, שבו לא נדרשת רמת ההוכחה הנדרשת בהליך פלילי, עניין זה יוכר כנסיבה מקילה.

(ח) יש לתת את הדעת לזמן שחלף מאז האירועים נשוא הקובלנה. גם בתקופה זו, למרות ההתמודדות עם ההליך הפלילי, הנקבל המשיך בעבודתו ללא רבב ואף הביא את המרפאה שבהנהלתו להשגים מוכרים.

(ט) יש לתת את הדעת לאמור בתסקיר שירות המבחן, כי מדובר בהפעלת שיקול דעת שגוי, כי הנקבל הביע חרטה ולקח אחריות, כאשר הוא מתפקד בצורה חיובית לאורך כל השנים וכן להמלצה החריגה שלא להרשיעו.

(י) הנקבל כבר שילם מחיר כבד על מעשיו, לרבות הפגיעה המתמשכת בפרנסתו במסגרת המרפאה הפרטית ובהיקף במתן הייעוץ לחברת מדיטון, עקב הפרסום הנרחב שניתן לפרשה.

(כ) מדובר ברופא שמעבר להשגיו המקצועיים הזוכים להערכה, פועל רבות בהתנדבות בארגון מקצועי במטרה לשפר את רמתו של תחום הרפואה התעסוקתית ובמסגרת שעות השירות לתועלת הציבור תרם מעל ומעבר לנדרש, כפי שגם עולה ממכתבי ההערכה לנקבל ומעדותה של האחות דינה דגני.

(ל) הנקבל בן 62, מתמחה ברפואה תעסוקתית מזה 25 שנים, וב-15 השנים האחרונות הוא עובד כמנהל המרפאה התעסוקתית של קופת חולים בראשון לציון. הנקבל הצטיין בלימודיו, שרת בצה"ל כמנהל מרפאה צבאית, השתחרר בדרגת רב סרן ושרת במילואים עד לאחרונה. על מידת האמון וההערכה שהנקבל זוכה לה ניתן ללמוד גם מכך שלמרות הפרשה הוא חזר למלא את תפקידו כמנהל המרפאה בתום תקופת השעיה קצרה, הוא אף משמש כממלא מקומו של מי שעומד בראש המרכז לרפואה תעסוקתית בקופת חולים כללית והוא מועמד לכהן כממלא מקומו של יו"ר הארגון לרפואה תעסוקתית, כעולה ממכתבו של ד"ר חיים כהן המכהן כיו"ר המועצה לבריאות העובד.

(מ) ב"כ הנקבל הפנתה, לעניין הענישה המשמעותית, לפסק דין ולהחלטות שנתנו בעניינם של רופאים שהורשעו במקרים דומים.

6. דיון והמלצה -

הנקבל, העוסק מזה קרוב ל - 20 שנים בתחום הרפואה התעסוקתית, משנת 2002 הוא מכהן כמנהל מרפאה תעסוקתית בשירותי בריאות כללית ובמקביל הוא עובד בתחום התמחותו במרפאה פרטית. הנקבל זוכה להערכה רבה על עבודתו, הן של הממונה עליו והן של מומחים אחרים בתחום עיסוקו הנמצאים בקשרי עבודה אתו, כמו גם על פעילותו הציבורית במסגרת האיגוד המקצועי לרפואה תעסוקתית, כפי שעולה ממכתבים שהוגשו מטעם הנקבל ומעדותו של פרופ' לרמן. ההערכה שלה זוכה הנקבל, מתייחסת לא רק לתקופה שקדמה לאירועים שברקע הקובלנה אלא אף לגבי פעילותו המקצועית והציבורית שמאז אותם אירועים.

הנקבל הורשע בסיוע לקבלת דבר במרמה משנתו, במהלך כשנתיים, עשר חוות דעת בהן הוא תאר מצב רפואי חמור מזה שהתקיים בפועל. כך היה לגבי תובעי גמלאות שהופנו לנקבל, על ידי המאכער או לחלופין בהסתמך על מסמכים שנמסרו על ידי המאכער. המאכער עצמו עסק, תמורת תשלום, בקידום עניינם של אנשים שהגישו או עמדו להגיש תביעות לגמלת נכות או גמלת נכות מעבודה למוסד, כאשר אדם ששימש אז גם כמזכיר בוועדות רפואיות בתחום נפגעי עבודה במוסד, ניצל את תפקידו ובתמורה לסכומי כסף ולטובות הנאה, סייע למאכער בעיסוקו האמור. זאת ועוד, בארבע מחוות הדעת ציין הנקבל כי הוא בדק את החולים או שערך לגביהם הערכת כושר עבודה, בעוד שהוא לא פגש בהם וחוות הדעת ניתנה בהסתמך אך על מסמכים שנמסרו לו על ידי מאכער.

בכתב האישום צויין, בין היתר כי: **"במסגרת עבודתו כרופא תעסוקתי, והג הנאשם ליתן לתובעים אותם הפנה אליו מאכער חוות דעת בתחום מומחיותו כרופא תעסוקתי, ביודעו כי חוות דעת אלה יוגשו, בין היתר במסגרת תביעה לביטוח הלאומי."**

הנקבל טוען כי, בשעת מעשה, הוא לא ידע שחוות הדעת נועדו על מנת שיוגשו, בין היתר, במסגרת תביעות לגמלה מהמוסד וכי הוא למד על כך רק במהלך החקירה במשטרה. עוד טוען הנקבל כי הודאתו בעניין זה נבעה מלחצים שהופעלו עליו ועקב המצב שבו היה נתון בעקבות החקירה וכתב האישום שהוגש כנגדו. דא עקא שגם אם כך היה, הנקבל עצמו מודה שבחוות הדעת בהן מדובר הוא תאר מצב רפואי חמור מזה שהיה בפועל, על הנקבל להניח שחוות הדעת נועדו לשמש למטרה כלשהי ואין זה משנה לענייננו אם הן נועדו לתמוך בתביעות לגמלה שהוגשו למוסד או לחברת ביטוח, בהעדרות מעבודה, או לכל צורך אחר.

עוד טוען הנקבל כי הוא פעל בשל לחץ שהופעל עליו על ידי המאכער. בגזר הדין מציין בית המשפט כי טענה זו לא הוכחה כנדרש ובאת כחו של הנקבל טענה כי, למרות זאת, ראוי שנכיר בטענה זו של הנקבל כנסיבה מקילה, בהתחשב בכך שבהליך משמעותי, לא נדרשת רמת ההוכחה הנדרשת בהליך פלילי. זה המקום להזכיר כי מדברי הנקבל בעדותו בהליך זה עלה כי הוא ביקש לנתק את הקשר עם מאכער, לאחר תקופה מסוימת של עבודת משותפת עמו, אלא שהוא נמנע מלעשות כן הואיל ומאכער שלח לו מסרים "הממליצים" לו שלא לעשות כן. מעבר לדברי הנקבל בדבר מסרים שהובאו לידיעתו, אף בפנינו אין ראיה התומכת בטענת הנקבל, מה גם שמדברי הנקבל עצמו עולה שרצונו לסיים את הקשר עם מאכער לא בא אלא לאחר תקופה מסוימת שבמהלכה הוא שיתף עמו פעולה.

ב"כ הנקבל טענה כי יש לתת את הדעת לכך שלא מדובר בזיוף או בציון עובדה שקרית אלא אך בהקצנה של מצב בריאותי. זאת גם כאשר חוות דעת בתחום הרפואה התעסוקתית, תלויה במידה רבה בהערכת המצב התפקודי של החולה בעיני נותן חוות הדעת, וכאשר תחום זה מתאפיין בשונות רבה בין חוות דעת הנתנות על ידי רופאים שונים, כפי שגם עלה מעדותו של פרופ' לרמן. אכן לא מדובר בחוות דעת שבה צויין נתון עובדתי שקרי, דא עקא שכאמור גם הנקבל לא חולק על כך שחוות הדעת שנתנו על ידו מייחסות לחולים מצב רפואי חמור ממצבם לפי דעתו הוא.

בתסקיר שירות המבחן הומלץ לבית המשפט לשקול בחיוב את ביטול הרשעתו של הנקבל, זאת, בין היתר, לאור תפקודו, יכולותיו הגבוהות והשגיו המקצועיים, העדר עבר פלילי, קבלת אחריות לביצוע העבירות תוך ביטוי הבנה לחומרתן והערכה שההליך הפלילי היווה עבורו גורם מרתיע ומפחית סיכון להשינות עבירות.

יחד עם זאת נמצא לנכון לציין בתסקיר כי הנקבל התקשה לתת הסבר מעמיק לאופן בו פעל. אף אנו נותרנו בלא הסבר מניח את הדעת לדרך שבה פעל הנקבל. הנקבל אמנם קיבל תשלום עבור חוות הדעת, אלא שבנסיבות העניין בהן מדובר במנהל מרפאה בקופת חולים המקיים גם פרקטיקה פרטית, ספק אם הסכום ששולם לא עבור עשרת חוות הדעת, כ-2,500 ₪, אכן עמד ברקע ההתנהלות העבריינית שכאמור נעשתה באופן מודע.

על החומרה שבה ראה המחוקק התנהלות כגון זו של הנקבל ניתן ללמוד מהוראת מפורשת המתייחסת לכגון אלה שבסעיף 43 לפקודה, הקובע לאמור: **" דופא מודשה אשר במזיד או**

ברשלנות חתם או נתן, בתוקף מקצועו, אישור, דין-וחשבון, הודעה או תעודה כיצא באלה, והיא כוזבת, מטעה או בלתי הוגנת, יראוהו כמי שנהג בדרך שאינה הולמת רופא מורשה."

עוד נזכיר כי תנאי לזכאות לקבלת רישיון לעסוק ברפואה, כאמור בסעיף 4(א)(1) לפקודה, הוא שעל מבקש הרישיון להיות "אדם הגון".

לעניין זה נתנה התייחסות גם בכללי האתיקה הרפואית של ההסתדרות הרפואית בישראל, בסעיף כ' לפרק ד', שם נאמר: "הרופא לא ימסור במתכוון מידע שגוי או מטעה, לכל אדם או גורם אחר, בדבר מצב הרפואי של המטופל, בדיקות או טיפולים שלהם הוא זקוק, גם אם הדבר נעשה, לכאורה לטובת המטופל". נוסח זהה קיים גם בכללי האתיקה שפורסמו בשנת 2014 במקביל לפרסומם של הקוד האתי, שגם בו צויין, בסעיפים 57 ו- 58 כדלקמן:

"57. הרופא יימנע מעיוות המציאות הרפואית כלפי צדדים שלישיים, לרבות במצבים שהדבר נעשה לכאורה "למען המטופל."

58. הרופא יימנע ממחן אישורים כוזבים שאין להם הצדקה רפואית או בגין מחלתו של אדם אחר."

נושא זה גם שב ועלה בפסיקה –

בפסק הדין בעניין ליביו ליאור³, נאמר על ידי השופט גרוניס: "...מעשהו של הרופא המערער מעשה נלוז ופסול הוא. רופא הנותן אישור כוזב לפונה אליו על מנת שישמש למטרה כלשהי...ראוי אכן לעונש של התליית רשיונו." ועוד נאמר שם על ידי השופטת אילה פרוקציה: "השמירה על טוהר המידות בתחום עיסוק זה, אינה מסתכמת בדאגה לחקיקות פעולתה של המערכת הרפואית ביחסה לרשויות הציבוריות האחרות...ובשמירה על אימון הציבור בה. נקיון כפיו של העוסק ברפואה וטוהר פעולתה של המערכת הם תנאי הכרחי גם לקיומה של רמה רפואית-מקצועית ראויה המקרינה במישרין על שלום האדם ועל חיי אדם."

הרשיון לעסוק ברפואה, טומן בחובו סמכות רחבת היקף, שלה השלכות מרחיקות לכת על חיי אדם, המבוססת על אמון מלא במי שניתן לו הרשיון כי יפעל, קודם לכל, ביושר ובהגינות. במתן חוות הדעת המטעות במודע ותמורת תשלום (גם אם לא מדובר בסכום גבוה), עשה הנקבל ברשיון שניתן לו לעסוק ברפואה, קרדום לחפור בו, תוך הפרה בוטה של האמון שניתן בו ותוך פגיעה בכבוד מקצוע הרפואה. הנקבל פגע באמון הציבור במי שהורשו לעסוק ברפואה, כמו גם באמון הרשות הממונה על בריאות הציבור ורשויות אחרות המסתמכות בהכרח על חוות דעת רפואיות בפעילותן. זה המקום להזכיר את שנאמר בגזר הדין שניתן על ידי בית משפט השלום בעניינו של הנקבל, כי: "במעשיו המתוארים לעיל של הנאשם דבק יסוד של שחיתות ציבורית" וגם: "הנאשם נכשל בביצוע עבירה אשר נוגעת לליבת העשייה של תפקידו המקצועי".

ב"כ הקובל טענה כאמור כי מן הדין להתלות את רשיונו של הנקבל לעסוק ברפואה לתקופה של שלוש שנים וב"כ הנקבל טענה כי יש לנקוט במקרה זה באמצעי משמעותי הרתעתי שאינו כרוך בהתליית רשיונו של הנקבל.

באי כח הצדדים בקשו ללמוד לעניין זה מאמצעי משמעת שננקטו במקרים קודמים. ב"כ הקובל הפנתה למקרים אלה:

+ ד"ר גוסקוב - שבמהלך כארבע שנים ביצע רישומים כוזבים ברישומי קופת חולים שנחזו כאילו מספר חולים ביקרו במרפאתו וקיבלו טיפול אף שבאותה עת אותם חולים שהו בחו"ל, ואף קיבל מהקופה כזב תרופות ומשאפים, שאותם מכר למטופלת. רשיונו של ד"ר גוסקוב הותלה לשלוש שנים;

+ ד"ר ליביו ליאור – שהנחה אדם, שפנה אליו וביקש כי יסייע לו להשתחרר משירות מילואים באמתלת שווא רפואית, לטעון כי הוא סובל מכאבי גב ונתן לו, תמורת תשלום, אישור כי התומך בטענה זו. הפונה לד"ר ליאור היה תחקירן של תכנית טלוויזיה שנשלח אליו בעקבות מידע לפי הוא נוהג לספק אישורים רפואיים כוזבים. רישיונו של ד"ר ליאור הותלה למשך שנה.

³ ע"א 10979/04 ד"ר ליביו ליאור נ' שר הבריאות ואח', פ"ד (נט) 357;

+ ד"ר רדא תורכי – שעבד כרופא עצמאי עם קופת חולים ונתנה לו גישה לתיקי מבוטחים במערכת הממוחשבת של הקופה, אשר במשך למעלה משלוש שנים, יצר מצג כוזב לפיו מדי רבעון הוא בדק כ – 60-90 מטופלים שבפועל לא נבדקו על ידו, תוך שהוא זייף רשומות רפואיות הנוגעות למטופלים ורושם לגביהם אבחנה רפואית בדויה ומרשמים פיקטיביים לתרופות, ללא ידיעת המטופלים. רשיונו של ד"ר תורכי הותלה למשך שלוש שנים.

+ ד"ר נחום זאבין – פסיכיאטר שנתן שתי חוות דעת כוזבות לאדם שהיה בקשר עמו לצורך מתן חוות דעת פסיכיאטריות שנועדו להגשת תביעות למוסד ולחברות ביטוח. חוות הדעת נתנו לאחר שהנקבל מונה לתפקיד סגן פסיכיאטר מחוזי והוא ציין בחוות הדעת תאריך כוזב שקדם למינוי כאמור. רשיונו של ד"ר זאבין הותלה למשך שנה.

+ ד"ר דיקר – שהציג נתונים על ניסוי שלא נערך ואף זייף מסמכים על מנת לבסס מצג כאילו הניסוי בוצע בפועל, זכה לאישור ועדת הלסינקי ולאישור משרד הבריאות. רשיונו של ד"ר דיקר הותלה למשך 15 חודשים.

ב"כ הנקבל הפנתה אותנו למקרים אלה:

+ ד"ר מוחמד טהא – שנתן שלוש תעודות מחלה כוזבות לסוכנים משטריים שהציגו עצמם כחיילים ולחייל נוסף שאף לא נכח במקום. רשיונו של ד"ר טהא הותלה למשך חודשיים, זאת בשל נסיבות העניין המיוחדות ובהן העובדה שהנקבל הודח על ידי סוכני משטרה סמויים לבצע את העבירות והן בוצעו בתקופה קצרה של שלושה שבועות בלבד, כאשר הנקבל חדל ממעשיו ביוזמתו.

+ ד"ר דוד אדיבי – אורטופד שבמשך שנתיים נתן, תמורת תשלום, חוות דעת בתחום התמחותו, בעניינו של אדם שקשר אתו קשרים ואף בחן וייעץ בענייני קרוביו ומכריו של אותו אדם לעניין דרגות נכות לפי חוק הביטוח הלאומי. במקביל בדק ד"ר אדיבי את המועדים בהם הוא שימש כפוסק בוועדות רפואיות על מנת שיוכל להפנות אנשים ולדאוג שעניינם יתברר באותן ועדות דווקא. רשיונו של ד"ר אדיבי הותלה למשך שלושה חודשים.

+ ד"ר סרגיי ניימן וד"ר ילנה צ'ינזרלינג – שבמסגרת מרפאה פרטית שבה ניתן לחיילים ייעוץ על אילו ליקויים רצוי להם להתלונן על מנת לזכות בימי מנוחה ונתנו לחיילים, אישורי מחלה פיקטיביים. כך היה, לפי הודאתם בעשרות מקרים, ורשיון כל אחד מהם הותלה למשך חודשיים.

+ ד"ר טהא בדיר – שביחד עם חמישה רופאים ואחים קשרו קשר עם מנהל מרפאה להונות את רשויות הצבא בכך שסיפקו תעודות מחלה כוזבות לחיילים. רשיונו של ד"ר בדיר הותלה למשך חדשיים.

עם כל הצער שבדבר ראוי לציין שרשימת התקדימים הארוכה שהובאה על ידי באי כח הצדדים, אף אינה ממצה וקיימים תקדימים נוספים בהם דובר במתן חוות דעת או אישורים כוזבים.

בבואנו לשקול מהו אמצעי המשמעת אשר ראוי, בנסיבות העניין, להמליץ עליו נראה לנו כי לא ניתן להמנע מהמלצה על התליית רשיונו של הנקבל לעסוק ברפואה. זאת לאור חומרת מעשיו של הנקבל והשלכותיהם על אמון הציבור ברופאים כמו גם על האמון המיוחד של רשויות וגורמים אחרים בחוות דעת הנתנות על ידי רופאים בכלל ועל רופאים העוסקים בתחום הרפואה התעסוקתית בפרט, כאשר מדובר בחוות דעת בעניין כושר עבודה.

מנגד נתנו דעתנו לכך שהנקבל הודה במעשיו עוד בתחילה במהלך חקירת המשטרה, לעובדה שהנקבל הביע חרטה על מעשיו, ניכר בו שהוא למד את הלקח כאשר החקירה וההליך הפליל היוו עבורו זעזוע עמוק, לתסקיר המבחן החיובי אשר המליץ בסופו של דבר גם על ביטול הרשעתו, להערכה הרבה לעבודתו ולפעילותו במסגרת האיגוד לרפואה תעסוקתית ולהערכה הרבה לה זכה על האופן שבו מילא את שעות השירות לטובת הציבור שנגזרו עליו בהליך הפלילי. עוד נתנו דעתנו בהקשר זה לעובדה שמאז האירועים שבשלם הורשע הנקבל, חלפו למעלה מארבע שנים.

זאת ועוד, בלא להמעיט מחומרת מעשיו של הנקבל, אנו סבורים כי לעניין תקופת התליית הרישיון, לא יהא זה ראוי לאמץ את טענת ב"כ הקובל, או ללמוד מהתקדימים שהובאו על ידה שעניינם ככלל במקרים חמורים יותר.

לאור כל האמור לעיל, אנו סבורים שאמצעי המשמעת הראוי בנסיבות העניין יהא בהתלית רשיונו של הנקבל לעסוק ברפואה, למשך שלושה חדשים.

בסיכום –

אנו ממליצים כי תתלה את רשיונו של הנקבל לעסוק ברפואה למשך שלושה חדשים.

פרופ' יעקב גוזל
חבר הוועדה

רותי הורן, עו"ד
חברת הוועדה

פרופ' יהודה סקורניק
יו"ר הוועדה